

SZABOLCSI TISZA-VIDÉK

TÁRSADALMI HETILAP,
SZABOLCS-VÁRMEGYE ÉS TISZA-LÖKI JÁRÁSÁNAK KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Tisza-Lök, Korontó-utca 118. szám.

Közlemények a szerkesztőségbe, előfizetések, hirdetések a kiadóhivatalba
címzendők.

Kéziratokat nem adunk vissza; névtelen leveleket nem fogadunk el.

A szerkesztésért felelős:

HÉRY GYULA.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 korona. — Fél évre 6 korona. — Negyedévre 3 korona.
Egyes példány 21 fillér.

Apró hirdetésekben

egy szó 4 fillér, négy hasábos petit sor a nyitásban és reklamáknál
1 korona, a hirdetésekénél 20 fillér.

Tisza-Lök, 1901. július hó.

Cséplés alatt van már az ideai aratás eredménye és rövid idő multán biztos tudomásunk lesz arról, hogy minő áldás jutalmazta népünk szorgalmát.

Lelkünk telvidül, mikor szombat esténként halljuk a hazatérő aratók énekét; jól esett látnunk ifjaink barnapiros arcát, egészségtől duzzadó megjelenését. Önkénytelenül eszünkbe jutott koszorús költőnk szava: „Munkásság az élet sója, a romlástól mely megóvja.”

A jól végzett munka tudata büszke önérettel tölti el a kebleket és a téli hónapok beálltával vissza óhajtják a testet erősítő munka idejét, dacára annak, hogy verejtékezik homlokuk akkor, mikor a földmivélés nehéz munkáját teljesítik.

A téltenség minden bűnök eredete és be kell látnunk ennek igazságát, a mennyiben tapasztaljuk, hogy legjözsebb polgárok is a téli napok unalmának elűzése végett korcsmákba járnak, hol társaság verődven össze, gyakran feledkeznek meg magukról, miáltal nem csak egészségüknek ártnak, hanem aláássák vagyoni boldogulásukat is.

Ezen az állapoton segíteni kell; segíteni kell pedig annyival is inkább, mert ez módunkban áll.

Értesültünk arról, hogy az országos gazdasági egyesület készséggel bocsátja szakközegéit a megkereső városoknak rendelkezésére oly célból, hogy a délutáni, illetőleg esti órákban valamely iskola termében szemléltető előadásokat tartsanak a tanulni vágyó polgároknak, számos hasznos házi ipar népszerűvé tétele tárgyában.

E tanfolyam rendszerint november és december hónapokban tartatik, a mikor a külső munka már ugyis szünetel. Itt minden tandíj, vagy egyéb anyagi kötelezettség nélkül a látogatókat sok hasznos házi ipar gyakorlati elsajátítására megtanítják, módot nyújtván ez által a lakosságnak az eddig kárba vesztett téli időszakot értékesíteni.

Mint hogy azonban az országos gazdasági egyesülettől a szaktanár kiküldetését jó előre kell kérelmezni, elvárjuk városunk érdemes vezetőségétől, hogy e tárgyban a szükséges lépéseket haladéktalanul megtegye, mely intézkedése által a lakosságnak ugy erkölcsi, mint anyagi haladást biztosít.

Az angolok és lótenyésztésünk.

Még ma is sokat irnak a külföldi lapok valami ló panamáról, mely Magyarországon esett volna meg, a mennyiben az angol kormányt csúful rászédtek magyarországi gebékkel. Megtörténhetett bár ez, de a dolog egészen más kép áll, mint azt a jó anglusok és az idegenek hiszik. Igaz, hogy első sorban az angol úgynökök és a mi ottani kereskedelmi képviselőink a hibásak, mert osztrák, cseh, morva és minden nemzetiségbeli lókereskedőket biztat meg magyar lovak beszerzésével, kik azután holmi lócsiszárokkal léptek nálunk érintkezésbe s lovaink legaját olesón összevásárolták, hogy az idegen úgynökök azt nagy áron szállíthassák megbízójuknak; az úgynökök ugyanis 250 forintot kaptak egy lóért, melyért ők 80, esetleg 100

forintot adtak. De ennek maguk az angolok az okai, miért biztat meg kétes firmákat, fölünk távol állókat s a dolog természetes folyományaként tekintendő, hogy a kapzsi idegen a kínáló alkalmat kihasználni igyekezett s azt ki is használta.

Hibás külföldi kereskedelmi képviselőtünk is, miért nem kísérté figyelemmel az angol lószükségletet, miért nem lépett fel aktív a magyar lókereskedés érdekében. Ez mindenesetre érzék- és kötelességtudás hiányának róható fel részükről; hibásak továbbá kereskedelmi kamaráink, melyeknek szintén kötelességük lett volna iparkodni, hogy ez irányban teret foglaljan. Ily eljárás mellett nemcsak anyagi károk érik az országot, hanem ez a tisztesség rovására is megy, mert kijelentette az angol államtitkár, hogy Magyarországból több lovat nem vesznek; mintha bizony a saját ügytelenségüknek mi volnánk az okai. Más oldalról tekintve a dologot, a külföld nem kívánhat egy marék rézpénzért fiatal, erős, kitartó lovat, mert bizony az a tenyésztőnek is többe kerül.

Hazai lókereskedésünk oly avatott kezekben van, hogy azoknak, kik közvetlenül hozzájuk fordulnak, nem lesz okuk panasza s lótenyésztésünk jóhírnevén sem fog csorbát ejteni.

A kereskedelmi kamarák és a külföldi kereskedelmi képviselőtünk levonhatják ebből a következtetést s járjanak el egyszer már az ország érdekében is, s ne csak a külső pompának, hanem a komoly munkának is éljenek.

Hh.

Jótevény táncmulatságot

rendez a Búdszentmártonban lévő fiatalság július hó 21-én, a helybeli óvoda javára. A táncmulatság az ev. ref. egyház tulajdonát képező „Kis erdőben” lesz megtartva, az Egyház erdő vasúti megállóhely mellett. Belépti díj személyenként két korona. Kezdeté delután 6 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a táncmulatságot a „Dobogó” vendéglő nagy termében fogják megtartani.

Agyonsújtotta a villám.

A napokban egy kisebb záporosó mellett erős dörgés, majd villámlás volt. A mezőn három kis gyermek játszott. A villám a gyermekek közé sújtott, s az egyiket, Nagy János nevűt úgy érte, hogy szörnyet halt; a másik kettő szerencsére minden baj nélkül menekült meg.

Vesztett kutya

garázdálkodott a napokban Bujon, a hol egy 7 éves kis fiút, Fazekas István fiát és ennek kis 4 éves leánytestvérét megmarta, majd több falubeli kutyát is megharapott, s csak nehezen tudták a falubeliek a veszett ebet lebunkózni, evel együtt agyonverték a két már megmárt kutyát is, míg a gyermekeket szorgos orvosi kezelés alá vették.

Pesti levél.

Budapest, 1901. július 18.

II.

Mi másról szól nekünk levelemben, mint a budapesti, azaz a Stefánia-uti kocsihajtóról, mert a gyalogjáró után ez a legérdekesebb nyári látványosság egyike. Hogy megértsétek tulajdonképpen, miből is áll az ugynevezett kocsihajtó, hát az alábbiakban megmagyarázom, mert ti, jámbor dolgos atyámfiai, ilyesvalami kisútni otthon nem nagyon értek rá, mert annyi a munkátok, ha pedig az nincs, hát a bajotok, hogy ilyesvalami fölött, mint a kocsihajtó, még almotokban sem gondolkoztatok.

Ez tulajdonképpen nem volna más, mint egyszerű kocsihajtás. A ló meg a kocsi, mikor még más utazási kényelmesség nem igen kínál-

kozott, arra volt jó, hogy gyorsabban vigye a valahová menni szándékozókat, mint a szerény két láb, melylyel a jóságos Atyauristen megáldotta minden fiát, kit — ha éppen úgy tetszik, mondjuk rá — meg nem büntetett hedeziglen örökös bénasággal. Ennek a budapesti kocsihajtásnak azonban egészen más czélja van, nem az, ami őseink kocsihajtásának. Az utasok, illetőleg a kocsihajtók beleülnek egy gummiabroncsos kereken tovaördülő hintóba s megindulnak az Andrassy-utól végig a Stefánia-uton s vissza. Röptük őket a paripák a jól megcsinált uton. S ők boldog mosolylyal szemlélik egymást s a szürke járókelőket a poros gyalogjárón.

Tudjátok-e kik ülnek ezekben a kocsihajtókban?

Hogy megismerjétek, mert igen érdekes arczok ám, ugy, a hogy, megfesztek egynehány képet nektek tollammal. Ha van egy kis fantáziátok, akkor majd csak el tudjátok magatoknak képzelni ezt a különleges czifraságot. Hogy pedig fantáziátokra támaszkodom, annak az az oka, hogy nagyon jó emlékszem még, mikor odahaza a boglya tövéből, a szérus kertben, vagy kint a fellobogó pástortüznél, mikor az én libáim, vagy disznóim nyugalomba voltak s ráértem, sokat mesélt egyik vagy másik öreg az ő katonasáráról, vagy pedig a tizenkétórakor hazajáró kísértetekről, mik az első kakasszóra visszamennek sirjaikba s én azokat, bár nem sokat hittem bennük, mert jó lelkekre mondom, sokat háltam kint az isten szabad ege alatt subába, mégse lattam egyet sem, még akkor se jött meg, mikor — ha jól emlékszem — Máté Laczinak, az én akkori kenyeres pajtásomnak elloptam a kancsukájáról a suhogót, pedig hát bűnös lelkeim várta ám a kísérteteket, melyek visszatértenek a jó utra; a helyett másnap magam adtam vissza Laczinak, mert mikor csörögteni akart a kis disznók felé egyet, nem volt jó, az én kancsukám nagyobbab csörögött s ő azzal mentette magát előttem, hogy ő nem tudja hová lett a suhogója, azért nem szól oly hangosan az ő kancsukája. Én pedig egy kevéssel később rakedztem:

Kinek esett vesztése,
Nálam van a nyeresége.

Laczi rámondta: a suhogóm. Kitalálta s visszaadtam neki. Akkor az egyszer loptam életemben, s a kísértetek mégse bántottak, pedig hogy lefestette magának képzeletem őket. No hát, mint ahogy én azokat elképzeltem, képzeljétek magatok elé a következő igaz dolgokat is, kedves falumbéli testvéreim.

Szép fekete hintó két lóval, benne egy jól megtermett úr vastag szivarból eregeti a füstöt a felhőtlen ég felé, amely reá mosolyog. Akik ismerik, — persze csak látásból — azt mondják rá, hogy részvényes, ami szintén új dolog előttem, mert hát ti nem igen ismeritek ezt a foglalkozást, nem ismeritek, mert nem úzitek, pedig nem a legrosszabb!

A részvényesre értem, hogy nem a legrosszabb, mert hogy olyan módon meg lehet élni, az nekünk szegény földi halandóknak, kik tiz körünk keserves munkájával szerezzük meg a mindennapit, nem a legjobb. Az ő munkája, tyhü, be furcsa egy munka az. Van egy hatalmas vasszekrénye, — bizonyára van egy, ha nem kettő — melyben a pénzek mellett valami gyárnak vagy bányának részvényei hevernek, olyan papírosok, melyekből minden esztendő végén levág egy darabkát, amit ők kupónoknak hívnak s beváltja csengő aranyakra, részt kap a gyárban, vagy bányában dolgozó munkások által megteremtett értékből, hogy mi jogon, azt én kisútni nem tudom, de ti, ha kedvetek úgy tartja, kutassátok.

Hasonló fogat száguld el mellette. Abban már fiatalabb ember ül, a legújabb divat szerint öltözve, szemben, persze — csak az egyik — üvegkarika. s így élvezi a napsugaras nyári napot, szemlélve a gyalogjárón sétáló hölgyeket, hogy hátha akad ismerős, mert párosával szebb az élet. Egyik barátom, ki itt mellel egyetem tanulóit végzi, máskülönbön órákat ad valahol, hogy megkereshesse kenyerét, azt mondta, hogy ez az úr földbirtokos

az ő vidékükön, nemrégén kapott örökséget, mit az apja hagyott rá, kit, hogys mondjam már, az ebugtattát, de elfelejtetem a nevét, valaha, mikor odajött, Mandelnak hívták, most pedig Mohácsinak, s ez a fiatal Mohácsi. Ősi telken lakik otthon, de isten tudja, a falu népe átkozza az apját még a sirban is! Vajjon mit keres itt Budapesten, most a nagy munkaidőben?

Mit keres, ráér: dolgoznak helyette mások! Ezek mögött sűrű sorokban rohannak a többi kocsi. Katonatisztek, színésznők udvarlói- kal egymásután robognak le és föl. Alig fölcsperedett ficsurak tekintgetnek ránk jobbról-balról; nem ismerik a munkának nehézségeit. Akadnak a kocsihajtók közt mások is. Valami hivatalnokféle emberek, kiknek szintén kedvük telik benne; robot velük föl és le a gummi-kerekű hintó s ők mosolyognak. Nemrégén egy ilyen ur azt mondta, hogy ő a másvilágra is gummikerekűn akarna menni, s el is ment, mielőtt a hivatalában leszámolását elvégezte volna. Miért nem tette meg a leszámolást, azt a hitelező kocsis is megmondhatja.

Ime a budapesti Stefánia-utról egy-két gyorsan papírra vetett kép. Így élünk mi boldog budapestiek, mig ti otthon munkában fardotok; itt is vannak munkába görnyedők, de hát bizony azok csak elvéte kerülnek a Stefánia-utra, aki pedig erővel oda kerül, hogy gummi-kerekűn hajthatasson végig, annak másféle vezet az útja; ha korán elindul a Stefánia-uton át Amerikába jut, ha megkésik, egy revolver lövéssel befejezi a sétakocsihajtást. Erre jó a Stefánia-ut. Omikron.

○ A tejtermelők védelme. A földmivélésügyi miniszter körrendeletben fölhitva az összes törvényhatóságokat, hogy figyelmeztessék az érdekelte gazdákat, hogy mielőtt tejtermékeik értékesítése tárgyában valamely vállalkozóval szerződési vagy egyéb kötelezettséget vállalnának, forduljanak bizalommal a földmivélésügyi miniszterium orsz. tejjgazdasági felügyelőségéhez, a mely szükséges tájékoztatást díjtalanul szívesen megadja.

○ A kereskedelmi miniszter a vasárnapi munkaszünetéről. A mult év őszén Budapesten megtartott országos szakszervezeti kongresszus határozatából kifolyólag a budapesti szakszervezeti tanács memorandumot intézett a kereskedelmi miniszterhez a vasárnapi munkaszünet tárgyában, ennek szigorú végrehajtását kérve. A kereskedelmi miniszter a memorandumban foglalt panaszok megvizsgálása után most rendeletet intézett a másodfoku iparhatóságokhoz, melyben értesíti azokat, hogy a magyarországi munkás-szakegyletek és szakszervezetek első kongresszusa során panaszok hangzottak fel a vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. évi XIII. törvényozikk hiányos végrehajtása miatt. Habár a rendőrség saját hatás- és jogkörében kellő szigorot fejt ki ezen törvény végrehajtása, jelesül, a kihágások figyelése, följelentése és megtorlása körül, kétségtelen, hogy sok gyárban, műhelyben és magánvállalatnál a rendőrség által kifejtett szigor dacára is sok visszaélés marad megtorlatlanul. A rendőrség állandó és folytonos beavatkozása ugyanis egyrészt elvonná a rendőrséget egyéb, nem kevésbé fontos feladata gyakorlásától, másrészt pedig az zaklató szímben tünnek föl. Minthogy pedig az iparhatóságok, ipartestületek és ipartársulatok jelentékeny segíthetnek elő a szóban forgó törvény szigorubb végrehajtását, ha eljárásaik alkalmával ebben az irányban hatékonyabb megfigyelést fejtenének ki, az észlelt kibágásokat sürübben hozná a rendőrség tudomására, utasítja a miniszter az iparhatóságokat, ipartársulatokat és ipartestületeket, hogy a rendőrség feladatainak könnyítése érdekében, a hányszor, az 1891. évi XIII. t.-cz. végrehajtása körüli szabálytalanságokat tapasztalnak, azokat az illetékes közigazgatási hatóságok tudomására hozni el ne mulasztssák.

A papirosbuza hatása.

A gabonával üdött fictív határidőüzlet kérdése az utóbbi időben erősen foglalkoztatja a közvéleményt és az illetékes köröket. A mezőgazdák érzik, hogy a határidőüzlet végzetes veszedelem jelenti a mezőgazdaságra nézve s ezért eltörölését követelik. Mégis éppen azok között, a kik érzik, hogy szenvednek a határidőüzlet káros következményeitől, aránylag kevesen vannak, a kik tisztában volnának vele, hogy miből fejlődött ki a határidő üzlet s mely tulajdonságai okozták azt, hogy hátrányosan befolyásolja az árképződést. Az alábbiakban Kleinwächter egyetemi tanárnak, a bécsi enquete egyik legjelesebb szakértőjének a nyomán megkísérülök ezen életbevágó fontossággal bíró kérdést megvilágítani.

A határidőüzlet szülőanyja a börze, e nélkül nem volna határidőüzlet sem. A börzén az üzletnek minél gyorsabban való lebonyolítása a főcél s ezért a vétel és eladás körülményeit lehetőleg szigorú formákhoz kötik, hogy az alkuban kifejezett egyéni elhatározás csak szűkebb keretben mozoghasson. A piacra kerülő árut az eladó oda el nem viheti, legfeljebb a mintáját hozhatja el. A vevő e minta után ítélve, köti meg az alkut. Az érték-tözsde en nem is okozhat nehézséget, mert ott minden áru minősége előre meghatározott és megváltozhatatlan. A hitelrészvény csak hitelrészvény s az államadóssági kötelezvény államadóssági kötelezvény, melynek minőségét az eladó meg nem változathatja. Az alkut tehát csak arra szorítják, hogy mikor történjen a szállítás, mennyi, a börze szabályaiban megállapított egységet kell szállítani és milyen árt. Ebből következik a határidőüzlet fogalma is. A börze állapítja meg a minőséget, a kötelek nagyságát, a teljesítés helyét. A vevő es eladó között az alkut csupán az ár, a szállítás idejére és a börze által megállapított egységek számára szorítják. Tehát nem egyedül az a jellemző sajátága, hogy a szállítás más időben történik, mint a kötés, mert hisz ilyen későbbben történő szállítással a mindennapi életben lépten-nyomon találkozunk, a nélkül, hogy határidőüzletről volna szó. Ha ruhát rendelünk meg a szabónál, a szállítás későbbben történik, mégsem mondjuk, hogy határidőüzletet kötöttünk.

A börzei határidőüzlet azonban csak ott alkalmazható, a hol az áru vagy az egyes darabok minősége megvan harározva, tehát nem volna alkalmazható a búzánál, a mely minőségileg nagyon sokféle. Csak egy börze az érték-tözsde kifejezett határidőüzletet egyszerre átvitte az árutözsde is s e mellett elfeledkezett arról, hogy: *si duo faciunt idem, non est idem*. A mi ugyanis az érték-tözsde főtétele az üzlet gyors lebonyolításának, az egyes darabok abszolút azonossága, az az árutözsde nincs meg. Hogy ezen a bajon némileg segítsenek, az árutözsde látogatói megalkották a *buza* vagy *rozsa* fogalmát s avval éppen úgy operálnak, mint az érték-tözsde a *hitelrészvény állami, járadék* stb. fogalmakkal s e mellett nem gondolnak arra, hogy *buza* és *rozsa*, mint ilyen nem létezik, hanem csak bizonyos minőségű buza vagy rozsa. Igaz, hogy két körülmény megkönnyítette ezt a *quid pro quo* t. Az első az Észak-Amerikában behozott elevátor-rendszer.

Az által ugyanis, hogy az egyes termelők búzáját összekeverték, megközelítőleg sikerült egy *typust*, az *észak-amerikai buza* típusát

megállapítani. Másodszor természetesen, hogy a nagy malmok arra törekednek, hogy bizonyos egyenlő minőségű lisztet termeljenek. De ez csak úgy lehetséges, ha legalább megközelítőleg hasonló búzából készítik a lisztet s ezt úgy érik el, ha a különböző minőségű búzát összekeverik.

Ily módon sikerült egy látszólag ismétlődő buzatypust megállapítani s ezzel a typussal kezdtek operálni. Csak hogy a börzei árjegyzés is a börzén kötött üzleteken alapul s ez az árjegyzés bizonyos mértékben irányadó arra az árra is, a melyet a kereskedő a mezőgazdának ad búzáért. Ezáltal alkalmat nyújt a határidőüzlet arra, hogy a közvetítő megkísérelje a termelőket. A mezőgazda ugyanis nem *buzát*, mint ilyen termel, hanem bizonyos búzát, melynek minősége évről-évre" különböző s az egyik helyen más, mint a másikon. Ez a buza majd jobb majd rosszabb, mint a börze által megállapított típus. Már most ha a mezőgazda búzája rosszabb, mint a típus, akkor a kereskedő — a mi különben természetesen — ezt ki fogja emelni s kijelenti a gazdának, hogy a kevésbé jó minőségű búzáért csak megfelelően alacsonyabb árt adhat. Ha ellenben a buza jobb, mint a börzei típus, a kevésbé lelkiismeretes üzér ezt elhallgatja és rámutatva a hivatalosan megállapított árra, ki fogja jelenteni, hogy nagyobb árt nem fizethet.

A kevésbé művelt parasztagdát, ki egyedül áll az ügyes kereskedővel szemben, a kinek e mellett még nagy szüksége van pénzre, mindenesetre le lehet fegyverezni azzal, hogy ez *hivatalos ár* s jobb minőségű búzáért olesó pénzért fogja eladni. Ebből az is következik, hogy a gabonatözsdeinek mint ilyennek érdeke, hogy a buza típusa minél értéktelenebb legyen, mert annál alacsonyabb ennek a búzának s így általában a búzának az ára s így annál inkább lehetséges a mezőgazdák kiájtásának.

A malmokkal az üzerek éppen ellenkezőleg bánnak el. A mezőgazdától a hivatalos árjegyzésben megállapított áron veti, sokkal jobb minőségű búzát a malomtulajdonosoknak éppen hivatkozással a jó minőségre, a hivatalos árnál sokkal nagyobb áron adják el s így nyereszkeskednek a mezőgazda kárára, a ki jó minőségű búzáért alig kap annyit, a miből adóit és terhes adósságainak kamatait megfizetheti.

Ez az egyik módja annak, hogy a közvetítő megkísérelje a mezőgazdát. De van még egy második módja is, a mely a ma szokásos *bianco eladások* következménye. A spekuláns ugyanis nagymennyiségű *papirosbuzát* (vagyis csak a papíron létező, a valóságban pedig egyáltalában nem létező búzát) vehet a piacra, mint eladót s ezáltal lenyomja a buza árát. Az alacsony árt aztán arra használja föl, hogy olesó, valódi búzát vesze. Erre az üzerekedésre vonatkozik a gazdákna a panasza, hogy mesterségesen leszorítják az árakat. Ez rendkívül fontos jelensége mai gazdasági életünknek s némileg éppen ellentéte annak, a mi régebben történt. Mig ugyanis régebben az üzerek gabonauzóra utján a fogyasztókat igyekeztek kizsákmányolni, addig ma arra törekednek, hogy a gabona árát leszorítsák s így a termelő mezőgazda kárára nyereszkeskedjenek. Ennek az első pillanatban különösen tetsző jelenségnek a magyarázata nem éppen nehéz: csak előbb le kell tenni arról a naiv fölfogásról, hogy az árt a kínálat és kereslet összehatása állapítja meg.

Az ár megállapítása gazdasági harc eredménye, a melyben — mint minden harcban — az erősebb fél marad győztes. És hogy ez a harc mennyire hasonlít a valóságos háborúhoz, az kiűnik, ha vizsgáljuk a felek viselkedését egy nagyobb üzlet (például birtokvétel) megkötésénél. Előbb kikutatják az ellenfél helyzetét. Föltűnés nélkül tudakozódnak, vajjon a másik hajlandó volna-e az üzletet megkötöni, továbbá, hogy anyagilag milyen helyzetben van stb. Azután a fél kiküldi a közvetítőt, a kik további adatokat szereznek be s esetleg nem kötelező formában följajánlják az üzletet. Mikor minden elő van készítve, megkezdődik a tulajdonképpeni harc, a tárgyalás. A felek magukkal hozzák segítő csapataikat is. Ott van a jogvédő, esetleg a szakértők. A mint a csatában nem hiányoznak az ágyuk, ebben a csatában is vannak ágyuk, fegyvertesek alakjában; bejelentjük az ellenfélnek, hogy további engedményt már nem tehetünk s vissza kell lépünk az üzlettől. Ha azután hosszú tárgyalás után megkötik az üzletet, midket fél megkönnyebbülve föllelelik s az az érzése, hogy vége a csatának s bekét kötöttek az ellenféllel. Meleg közszoritással, esetleg egy pohár borral, vagy lakomával pecsételik meg a békekötést.

Az ilyen árharcból, mint mondottuk, végül az erősebb fél kerül ki győztesnek. Hogy miben rejlik nagyobb ereje, szellemi följelbvalóságban, a nagyobb vagyonban, vagy más körülményben, az itt mellékes. Ez magyarázza meg egyuttal, hogy a középkori gabonauzorsás a gabona megdrágítására törekedett, míg mostan a gabonauzorsás a buza árát leszorítani igyekszik.

A kereskedő a termelő és fogyasztó között áll. Régebben a kettő között a fogyasztó volt a gyöngébb fél s a mezőgazda aránylag kedvezőbb helyzetben volt. A paraszt akkoriban nem igen adta el búzáját, hanem részben maga használta el, részben tized alakjában beszállította földesurának. Most eladók tehát egyedül a nagy földesurak szerepeltek s a földesur a közlekedési eszközök tökéletlensége folytán többé-kevésbé monopolisálta a piacot. A monopolium birtokosai azonban nem igen lehet kizsákmányolni. Annai kedvezőbb volt a közvetítő helyzete a fogyasztókkal szemben, mert csak a gabonauzorsók szervezeten tömegével volt dolga. A nagy tőkével rendelkező malmok nem léteztek s a kis malomtulajdonosok a gabonát többnyire bérlet öröklék. A gabonauzorsás tehát gabonáját akár liszt alakjában egyenesen a fogyasztóknak, vagy pedig több malomtulajdonosnak adta el, de mindig gazdaságilag gyöngébb elemekkel állt szemben, a kiknek az árt kénye-kedve szerint szabhatta meg.

Manapság a közvetítő nagy malmokkal áll szemben, melyek nagymennyiségű gabonát vesznek s saját számláikra örlik meg, tehát ezen az oldalon erősebb féllel kell küzdenie. Ellenben a mezőgazdákkal szemben kedvezőbb helyzetben van. A földterhelmentesítés és a parasztbirtokok felszabadítása óta a paraszt, hogy pénzt kapjon, a miből adóit és adósságának kamatait megfizetheti, kénytelen termékeinek nagy részét eladni. Ehhez hozzájárul a közlekedési eszközök tökéletessége, a mi a mezőgazdát a legmesszebb fekvő földrészek versényének teszi ki. A spekuláns a búzájukat eladni kívánó kizsákmányoló szervezeten nagy tömeget látja maga előtt s így nem esoda, ha ezek kedvezőtlen helyzetét ki akarja használni.

Erre a célra eszközül szolgál neki a kínálat és kereslet viszonyának alakulása. Ez az állítólagos nemzetgazdasági törvény rendesen csak bizonyos mértékben érvényesül, de nem úgy, a mint a régi közgazdák tanították. Az angol közgazdák ugyanis azt képzelték, hogy a kereslet és kínálat két egymásra ható természeti erő. Azt gondolták, hogy a kínálat a rendelkezésre álló javak összege, a *kínálat* pedig mindazokból áll, a kiknek azokra a javakra szükségük van s a két tényezőnek összehatásából, a két erő erődjeként mintegy *magától* keletkezik az ár.

Ez a föltevés hamis. A kínálat és kívánat hatnak az árra az igaz, de a kínálatnak az a része dönt, a mely piacra kerülő áruk képeben tényleg nyilvánítja is erejét. A kívánatnak pedig szintén az a része folyik be az ár, mely tényleg jelentkezik. Azok a mennyiségek, a melyeket piacra nem visznek, azok a vevők, kik a vásáron meg nem jelennek, nem alakítják az árat. Ezáltal egyeseknek lehetségessé válik, hogy a kínálatot és keresletet módosítsák és úgy szervezzék, hogy az nekik kedvező art eredményezzen.

A régi gabonauzorsás visszaélt gazdasági erejével olyformán, hogy a gabonakínálatot monopolisálta; ezáltal abba a helyzetbe jutott, hogy tetszése szerint szabhatta meg az árt. Ma a gabonauzorsás a kínálat nagyobb részével igyekszik az árt leszorítani. Ezt eléri azáltal, hogy papirosbuzát vet a piacra, vagyis olyan búzát, a mely nincs meg. Minthogy azonban senki sem ellenőrizheti azt, van-e buzája vagy nincs s a mai tökéletes közlekedési eszközök mellett ha pénze van, bármikor előteremtheti azt, a mire szüksége van, a fictív kínálat bátran leszorítja az árakat s a leszorított áron vesze gabonát a mezőgazdától. Kára ebből az üzletből nem igen lehet, mert a papirosbuzát nem kell szállítania. Ha az ár esik, bizalmi emberei által visszavásárolja papirosbuzáját, ha pedig a buza ára ibőkésben emelkedik, megfizeti a differenciát s ezáltal szabadul a kötelezettségtől. Ezt könnyen megteheti, mert az effective vásárolt búzát többet nyer, mint a mennyit differenciában kifizet.

A börzén spekuláló üzér e tekintetben még kedvezőbb helyzetben van, mint volt a gabonauzorsás, mert annak, hogy a piacot monopolisálja, tényleg össze kellett vásárolnia búzát, de csak annyit vásárolhatott, a mennyi pénze volt. A mostani spekuláns annál az összegnél, melyet kockáztatni hajlandó, tiszter vagy huszszor nagyobb értékű búzát vehet a piacra, mert ha kell, csak a differenciát fizeti ki.

A határidőüzlet káros következményei tehát két okra vezethetők vissza. Az első, hogy a börzén a buza csak bizonyos minőségben szerepel, a másik, hogy sokszor *bianco*, azaz nem valóságban, hanem csak papíron történik az eladás. Az első nemileg következménye annak, hogy a kereskedő természetesen nagyobb mennyiségű búzát ad el és vesze, nagyobb mennyiséggel pedig csak mint átlag búzával lehet banni, mert a kereskedő kénytelen az egyes gazdától összevásárolt búzát összekeverni. Eppen így a határidőre való szállítás is bizonyos fokig ekerülhetetlen. De visszaéléssé válik a határidőüzlet, ha csak arra való, hogy az üzerek vele leszorítsák az árakat.

Nemetsországban tudvalevőleg úgy igyekeztek a fedezetlen határidőüzlettel történő visszaéléseket megakadályozni, hogy kimondták azt, hogy határidőüzletet csak azok köthetnek, a

TÁRCA.

ILONKANAK.

I.

Első találkozásunk óta
Tudom, hogy a szived szeret.
Nem szót még arról bár kis ajkad,
De elárulta két szemed.

Te is tudod, hogy én szeretlek,
Mint senki más, oly igazán;
És ha találkozunk, te mégis
Oly egykedvű tekintsz reám!

Miért? Mit érsz a tettetéssel?
Igaz, miatta szenvedek:
Hídegségednek karna fájón
Szakgatja, tépi lelkemet!

De büszkeségeddel, daczoddal
Magad is csak megkínózkod:
Ki üdvre vágy s nem nyul utána,
A földön az elkarhozott!

Dobd hát az álcát el magadtól:
Szeress, csokölj a míg lehet,
Mert boldogságunk túl e léten
Kétes nagyon... a sir hideg!...

II.

Hő szerelemmel
Amivel ember
Ritka szeret még
Szivedig elmék
S bekopogok.

Kérem a lelked,
Hogy a szerelmet
Meg ne tagadja
S ajkad adja
Csókra nekem...

Ugye te édes,
Ugye te kedves
Piczi virágom,
Amire vágyom
Mind megadod!...

III.

Mások boldogsága
Volt a czél előttem;
Nem értem el s a magamét
Pedig összetörtem.

És én még se mondom,
Hogy rút ez az élet:
Mert a kín is üdvre válik
Szerelmem tevéled!

Migray József.

A számóca.

Írta: Zola Emil.

I.

Egy juniusi reggelen kinyitottam az ablakot
s hűvös levegő csapolt az arcomba. Erős
zivatar volt az éjjel. Gyöngéd kétségében meg-
ujhodonak látszott az égbolt, a zápor lemosta
róla a leg'olsó fölött is. A házak, a tetők,
melyeknek vonalai szemembe tűntek a kémények
között, nedvesek voltak még az esőtől, a lát-
határ szélén az aranyárga nap mosolygott s
a szomszédos kertből felszállott a megázott
föld erős illata.

— Rajta Ninette! — kiáltottam vidáman, —
gyorsan vedd kalapodat, kedvesem. Menjünk ki
az erdőre!

Ninon tapsolt. Tíz perc alatt bevégezte
öltözködését, a mi nem mindennapi dolog
egy husz esztendő leányánál — ki még kaczer
is hozzá.

Nemsokára künn voltunk a közeli erdőben.

II.

Mily titokteljes erdők! Mily nagyszerűen
sétálhatunk ott a szerelmeseink! Nem kell

rejtegetniök szerelmüket. Hétköznapokon el-
hagyottak a vágások, mehetünk jobbra-balra,
a kart a derék körül fűzve, ajkainkkal egymást
keresve, csupán a barázda biletgetők láthatnak
a bokrok közül. A faszorok melyen és szélesen
elnyulnak a nagy, magas szálfákon keresztül;
a földet fírom fűzőnyeg takarja, melyre a nap —
a lombzatot át-átlukasztva — arany sugarakat
szór.

Mély utak vannak ott, telve átható illattal,
homályba vonva árnyékkal, a hol eltűnhetni, ha
a csökök nagyon hangosak.

Ninon elbocsátotta karomat, futkosott, mint
egy fiatal ebecske, kimondhatatlan örömet
érezve abban, hogy az ágak szabadon meg-
térthetik fűrtjeit. Majd megint visszatért és vál-
lamra hajtá fejét, gyöngéden és odaadón. Az
erdő mindinkább kinyult a zöld lombok hullámai-
nak vegnélküli tengerében. Borzongató csönd
volt Megrézigített bennünket teljesen a tavasz
illatos levegője. Gyermekké lettünk újra a bokrok
rejtelyes misztériumában.

— Oh, számóca, számóca! — kiáltott fel
Ninon, átugorva egy árkot, mint egy szökkenő
gazella s kutatni kezdett a cserjék között.

III.

Számócabokrok! Nemcsak bokrok, hanem
egész számócaerdő, számócabokrokkal be-
hintve terült el a szedereserjek alatt.

Ninon nem gondolt már a vadállatokra,
melyektől előbb olyan szörnyen félt, vigan sétál-
gatott, kezelt a fű között tartva, minden levelet
felemelve és kétségbeesve, hogy legesekelyebb
gyümölcsöt sem talál

— Megelőztek bennünket — mondá. — De
csak rajta, keressünk figyelmesen, valószerűleg
találni fogunk még. És példás lelkiismeretes-

séggel kutatni kezdtünk. Meghajlított tettel,
feszülő nyakkal, szemünket a földre irányítva,
apró, óvatos léptekkel hatoltunk elő-e, egy szó
megkockáztatása nélkül, attól félve, hogy
elíjesszük a számócaikat. Elfelejtettük az erdőt,
a csöndet, az árnyékat, a széles faszorokot, az
átható illatot. Számóca, semmi más, csak
számóca! Minden bokornál, mely előnkbe
tűnt, megcsókoltuk egymást és remegő kezeink
érintkeztek a füvek alatt.

Ekkép mentünk majd egy mérföldet meg-
gömbülve, tevelyegve jobbra, balra. Legesekelyebb
számócazt sem találtunk. A fenséges szeder-
bokrok komorzóld levelei között láttam, hogy
Ninon bosszusan harapdálja ajkait és szemei
nedves fenyben ragyognak.

IV.

Széles lejtőhöz értünk, melyre nyomasztó
meleggel hullott a napfény. Ninon azzal köze-
ledett a lejtőhöz, hogy már nem fog keresni
tovább. De egyszerre hirtelen nagyot kiáltott,
mire én ijedten futottam oda, azt hívén, hogy
talán ujjait sebezte meg. A földön guggolva
találtam; felindultságában a földre üt le és
ujjával egy piczi számóczára mutatott, alig
olyan nagyra, mint a borsószem, mely szerényen
egymagában húzódtott meg egy bokor kiálló ágán.

— Szakítsd le! — mondá édes, hízgő
hangján.

— Nem! Te talaltad, te szakítsd le! — és
mellé üttem én is a lejtő aljára

— Nem, te szakítsd le! — kérlett Ninon.

En azonban annyira vonakodtam, hogy végre
is Ninon metszette le a körmével. De most
megint újabb nehézség merült fel, mert az volt
ismét a kérdés, hogy melyikünk egye meg a
kis számócazt, mely nekünk egy órai kutató-

kik bevezették nevüket a börze lajstromába. A kik e lajstromba nincsenek bevezetve, nem köthetnek határidőüzletet s az üzletből rájuk nézve nem származik kötelezettség. Ugy esetleg differenciát sem kötelesek fizetni. Egy bányik itt az állam a határidőüzletbőlszarmazó nyereséggel, mint a játékból vagy fogadásból eredő követeléssel, a mely nem perelhető. A jövő meg fogja mutatni, hogy mennyiben vált be ez a rendszabály, de mutatkoznak máris jelenségek, a melyek a határidőüzlet gyökeresebb reformját kívánatossá teszik. Nem akarunk itt arról szólni, hogy a börzén kívül álló, ha bankárja után köt ilyen üzletet, a bankár kötelezve marad, ő ellenben azon az alapon, hogy nincsen bevezetve a lajstromba, menekülhet a kötelezettség alól, hanem csak arról, hogy a helyzet kevéssé változik, ha mindazok, a kik eddig játszottak a börzén, bevezették magukat a lajstromba.

Ha azt nézzük, hogy miként lehetne a határidőüzlet káros következményeit elkerülni, erre nézve utmutatással szolgálnak az üzletnek főntebb említett különös sajátosságai. Az első ilyen sajátossága az volt, hogy a börzén nem konkrét buzával, hanem egy szokászerűleg megállapított buza fajtaival (*usance-buza*) spekulálnak s hogy ennek az ideális buzáknak börzei cursusokban megállapított ára irányadó a tényleges buzára is s ezért a börzekerők e typut lehetőleg alacsonyban állapítják meg. Az első baj tehát e typusban és az árjegyzésben keresendő. Mindenekelőtt tehát a typut molnárok és mezőgazdák bevonásával úgy kellene megállapítani, hogy minőségileg lehetőleg megközelítse a valódi buzát. Azután több typut kellene elfogadni, a mi a spekulációt egy kissé megátolná. A börzei árjegyzés helyett a megtörtént eladások alapján a gazdák érdekének inkább megfelelő ármegállapításról kellene gondoskodni.

Sokkal nehezebb a fedezetlen határidőüzlettel üzőtt visszaélések káros eredményeit ellensúlyozni. Az üzér, a ki papirosbuzát vet a piacra, mint említettük, semmit sem kockáztat, mert a differenciát megfizetése által menekülhet az üzlete következményeitől. De e visszaélések oka az, hogy a gazdák szervezetenül állnak szemben az üzerekkel, mint gazdaságilag erősebb ellenfelekkel. A gazdáknak tehát arra kell törekedni, hogy hasonló gazdasági erőre tegyenek szert. E cél érdekében agítal Ruhlánd Iratában freiburgi egyetem tanár, a ki folyóiratában folyton rámutat a szervezkedés szükségességére. Tagadhatatlan, hogy roppant nehéz a mezőgazdák ezreit e tizezreit csak némileg is egyesíteni; de a gyöngéket csakis az egyesülés teheti erősekké. Sokat használna e tekintetben, ha az állam közreműködésével raktárakat alapítanának, a hová a gazdák buzájukat elhelyezhetik s a beraktározott buzáért kölcsönt kaphatnának. A mezőgazdák gazdasági inferioritásának oka éppen az, hogy nagyon szükségük van a pénzre, hogy adóikat és adósságukat megfizethessék s egyedül állanak a tőkével rendelkező üzérrel szemben. Ha a gazdasági szövetkezeteknek volna elevátorjaik, a hol a gazda beszállított buzáért kellő előleget kapna, nem kellene buzáját mindjárt az aratás után és minden áron elveszetegetnie, hanem megvárhatná az eladásra alkalmas időt.

Ruhlánd kifejti, hogy a chicagói nagy gabonaring, a mely a kezében tartja az észak-amerikai elevátorokat, azáltal, hogy az elevátorokat majd kiüríti, majd ismét megtölti, Észak-Amerikában és ezáltal az egész civilizált világon megszabja a buza árát. A kisebb üzerek egyáltalában nem képesek megítélni a conjunc-

sunkba került. Ninon minden erővel a számba akarta tenni. En ellentálltam, de végre, hogy eredményre jussunk, abban állapodtunk meg, hogy ketté osztjuk.

Ninon ajkai közé vette és mosolygva mondá: — Rajta, vedd el a részed!

Es én elvettem a magam részét. Nem tudom, hogy testvériesen osztokodtunk-e meg; azt szintén nem tudom, hogy izlett e a számocza, amny bizonyos, hogy a Ninon édes csókja kitűnő volt.

V.

A lejtő fedve volt számoczábakokkal és ezek a bokrok igazi számoczábakok valának. Vig volt a szüret és gyönyörteljes: leterítettünk egy fehér zsebkendőt a földre, ünnepélyesen megfogadva, hogy arra rakjuk zsákmányunkat, a nélkül, hogy elvinnénk belőle. Többször mégis úgy tűnt fel, hogy Ninon szájaához emeli kezét.

Mikor az aratással készen voltunk, egy árnyas helyecskét kerestünk, hogy kényelmesen reggelizhessünk. Egy kedves helyecskét találtam, mindenfelől levelekkel körülvéve, valóságos levélfészket.

Istenem! milyen egyszerű volt itt a mohán, a zöld elevenség gyönyörűségében! Ninon nedves szemekkel pillantott réam. A napfény gyöngéd rózsaszínbe vontja szöke haját, hullámos nyakát. A mint teljes gyöngédséggel szemembe pillantott, felém hajolt, felém nyujtotta kis kacsóit.

A magas lombokat perzselő napfény arany-sugarait a fübe szórta lábainkhoz. Az árnyekos erdőben mindenhol mély csend honolt...

Mikor aztán a számoczákat kerestük, hogy megegyünk, rémülettel vettük észre, hogy ráültünk a zsebkendőre.

turákat, hanem csak utánozzák a nagyokat. Vesznek buzát, ha látják, hogy azok is ugyanazt teszik és eladják, a mikor a nagy spekulánsok is a piacra vetik készleteiket. Ebből is kitűnik, — ha Ruhlánd megfigyelése helyes — hogy a határidőüzlet veszedelmének oka az üzér k gazdasági erejében rejlik. Ha a mezőgazdák harcolni akarnak a spekulánsokkal, arra kell törekedniök, hogy mint egyenrangú ellenfelek szálljanak velük szembe. De ezt csak akkor tehetik, ha zárt tömegé egyesülnek, ha értékesítő szövetkezeteket alapítanak.

A közigazgatás reformja.

Irtá: Egy volt alispán.

Sok szó esett már meg a magyar közigazgatás reformja felől, s az iránt, hogy a közigazgatás államosítsassék; de még mindig nem annyi, hogy ezen, minden tekintetben felette nagy jelentőségű, mondhatnánk életbevágó kérdéshez többé szó nem férne. Sőt ellenkezőleg, igen sok mondani való van még e kérdésnél, főleg most, midőn a széjjel tekintő és valóban állambölcsészettel rendelkező miniszterelnök, már az első lépéseket megtette az által, hogy a megyei számvevőségeket és pénztári kezelést a megyétől elvonni és állami kezelés alá venni elvűtözte ki.

Sokan vannak, akik a miniszterelnöknek, mint belügyminiszternek a közigazgatás államosítása iránti nézetét nem csak hogy helyeslik, hanem azoknak keresztülvitelében is készséges segédkezet nyújtanak; de ellenben nem hiányzanak olyanok sem, a kik bizonyos — legkevésbé sem indokolható — aggodalommal vannak ellátva, és a tervbe vett államosításban a megyei autonómia elleni merényletet látják.

Dobjuk el a sötét szemüveget és nézzük meg tiszta szemmel a kérdést.

Mindenek előtt nézzük csak, hogy áll a megyei pénztárakkal a jelenlegi helyzet?

Hajdan, amidőn még a vármegyék saját maguk készítettek el költségvetéseiket, s annak alapján maguk vetették ki a házipénztárba befizetendő megyei adókat, és maguk szedték is azt be — hajdan, — mondjuk, igen is önálló, autonóm volt a megyei pénztári kezelése; de ma amidőn a vármegyék már nem vehetnek ki háziadót, hanem az előirányzott szükséglethez mért költségeket az *állampénztár*ból kapják, amidőn a megyék szükséglete az állami költségvetésben szerepel és a vármegyék állami *dotatios* kapnak a kormánytól szükségleteik fedezésére, ma már bár látszólag — de csakis látszólag — meg van a megyei autonóm pénztár; de tényleg nem más az, mint a kormány dotatíójának kezelő közege; tehát már is a szó szoros értelmében állami.

Igy állván a dolog, mi sem természetesebb mint az, hogy ezt a már ugyis csak külsőleg autonómnak látszó intézményt, tényleg oda olvassza be az állam, a hová az jelenleg is tartozik közvetve.

A pénztár és számvevőség pedig oly szoros egybeolvadt két elem, melyeket egymástól elválasztani nem lehet; s így szó sem férhet ahhoz, hogyha az állam a vármegyeyi pénztárakat, — igen helyesen — államosítja, ezzel együtt államosítania kell az azzal elválaszthatatlanul egyben függő számvevőségeket is, e kettő csak együtt és egyszerre államosítható, s ha már a pénztár a fentebb mondottak szerint államosítatik, annak természetes folyamánya csak az lehet, hogy a vármegyeyi számvevőségek is államosítsassanak.

A mi erős meggyőződésünk az, hogy az egyöntetű kezelés mindig helyesebb és célszerű vezetőbb, mint a szétforgácsolt és ugy az állami pénzügyeknek központi kezelését tartván a helyes iránynak, nem csak helyeseljük a belügyminiszteri kezdeményezést, hanem azt meggyőződésszerűleg a legmelegebben üdvözljük is.

Hogy állami pénztárakká tétessenek a vármegyeyi pénztárak, erős indokul szól a mellett az is, hogy a belügyminiszterium éppen mostanában *emelle fel* a vármegyék dotatíóját. Mire való ez? A vármegyék kiadásai az országos költségvetésben szerepelnek, az ország adja hozzá a pénzt, lehet-e arról most már vitatkozni, hogy a vármegyeyi pénztárak államosítsassanak.

De lássuk a dolog másik részét, a többek által annyira féltett vármegyék autonómiájának kérdését, az államosítás esetére.

Mik a vármegyék jelenleg, minden elfogultság nélkül tekintve azokat?

Semmi más, mint megannyi kis állam magában a nagy államban, és mire szorítkoznak e parányi államok tevékenységei? Semmi egyébre, mint a szorosan vett közigazgatás vezetésére. Hajdan, amidőn még a vármegyék törvénykezési joggal is bírtak, egészen más volt egy vármegye, mert akkor pénzügyi, közigazgatási, közigazgatási és törvénykezési szakmákkal foglalkozván, összpontosította magában mindazt, mit az állam szakmájában tenni kellett, ma már azonban, a pénzügyi, törvénykezési, közigazgatási szakmák el vannak vonva a vármegyektől s államivá tétettek; a vármegyéknek pusztán csak a közigazgatás maradt meg működési tételül és midőn a közigazgatást, a pénzügy és törvénykezés elvonatott a vármegyektől s államosítottat, nem jaidultak fel a vármegyék

autonóm jogaik csorbitása miatt és sehol, semmi irányban nem lesz baj az által, hogy a mondott szakmák összpontosítottak az államkezelésben; biztosra vehetjük, hogy a közigazgatás terén sem fog legkisebb baj sem előfordulni, ha az is államosítva, központi kezelés alá fog kerülni.

Szóva lehetne tenni azt, hogy miként járjon el az állam a megválasztott vármegyeyi tisztviselőkkel szemben, az államosítás esetére?

Erre nem kell valami nagy állambölcsélet, hogy megfeleljünk. Ép ugy, mint mikor a törvénykezés államosítása történt, most is azt az eljárást kövesse az állam. A még szolgálatképes és képzett hivatalnokokat rangsorozatuk szerint vegye át az állam, a szolgálatképtelneket pedig szolgálati idejének számítása szerint nyugdíjazza.

Igen természetes és talán mondanunk sem kell, hogy ugyanazon eljárás lenne követendő a községi és körjegyzőkkel szemben, habár azok nem közvetlen hivatalnokai a megyének, hanem a községek választottjai, de mint községi jegyzők, a vármegye közigazgatásának végrehajtó közegeiként tekintendők és az igen természetes, hogy ugyanazon eljárásban kellene őket is részeltetni, amelyben a megyeyi tisztviselők részesülnek.

Nem tartjuk ugyan még e soraink teljeseen kimerítettnek e kérdést, mindazon által megtettük a magunkét, közöltük nézetünket leginkább azért, hogy mások hozzászólására alkalmat adjunk, azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy minél több oldalról világítatik meg egy kérdés, annál tisztább színben fog az mindenki előtt feltűnni.

Mi részünkről örömmel üdvözljük a kormány kezdeményezését, és minél közelebbi eredményt remélve és várva, lelkünk egész odaadásával mondjuk: „közigazgatás államosítása, jöjjön el a te országod mielőbb.”

Nem vádolhat senki önzéssel, mert nem saját érdekünköl szólnunk, amennyiben minket sem szellemileg, sem anyagilag nem érint az államosítás; de érdekel az ugy, mint magyar hazánknak közérdekű ügye és ez vezette tollunkat soraink megírásánál!

Társadalmunk baja.

Aggodalmat keltő tüneteket látunk társadalmunkban és fájdalom, e tünetek nem szórványosak, hanem már nagyon is gyakoriak, és egyiránt kihatnak a magas állást elfoglalók, mint a szegény sorsukra, melyből azt látjuk, hogy a társadalom nagy osztálya beteg, nagy beteg, s így ennek okát firkészni kötelessége minden embernek.

Lehetetlen el nem szomorodnunk, ha látjuk, hogy naponként számosan dobják el maguktól az életet.

Ennek okát keresvén, legtöbbször a nyomorban találjuk meg azt. A nyomor ezer válfaja közt van egy, mely az öngyilkosság gondolatához, vezet leggyakrabban és ez a család szétzüllésének esete. Nagyon sok szegény ember a végtelenség küzd a létért és csak akkor vágja el élete fonálát, mikor övének pusztulását látja, mely körülmény azonnal be áll, midőn törvényeink alapján adósságaiért csekély butorzatát elveszik, s családjával együtt hajléktalanná teszik.

Naponta látjuk, hogy ily viszonyok közé került szerencsétlen embertársunk nem retten vissza családjának kiirtásától sem, mely irtózatoss cselekménye ha nem menthető is, de lélektani szempontból némileg érthetővé válik, ha meggondoljuk, hogy a kétségbeesés következtében beszámíthatatlan egyén azon meggyőződésben él és cselekszik, hogy családját egy hosszú élet szenvedéseitől menti meg akkor, mikor vérei ellen fegyvert ragad; holott megtörténhetik, hogy az ily gyermekekből a társadalom legszerencsésebb tagjai válnak.

De visszatérve a nyomorok nyomorára, az csak ott és akkor veszi kezdetét, mikor a család elveszti az otthon, mert a család fő mindaddig megtartja energiáját és jobbat remélve, küzd a szegényes kenyérért, míg van hol megosztania falatját övéivel, de azonnal eltűnik önbizalma, ha megfosztják kis butorzatától, melyet hosszú évek során szerzett nélkülözések árán, megfosszják azért, hogy az érette befolyó néhány koronával hitelezőinek egy részét némileg kielégítsék, avagy a per költségeit fedezni tudják. De legtöbb esetben erre sem elég.

A mostoha viszonyok közé jutott emberek nagy része csak azért lesz öngyilkossá, mert nem tudja elviselni a világra ürtést, családja szétszórását.

A szenvedő emberiség érdekében változtatnunk kell a mai állapotokon; változtatnunk kell gyorsan, mert a megélhetési viszonyok mind nehezebbé válnak, és mind gyakoriabbak az öngyilkosságok. Törvényt kell alkotni arról, hogy semmiféle tartozás fejében család a fentartásához szükséges butorok, továbbá az iparág folytatásához szükséges összes szerszámok és felszerelések lefoglalhatók ne legyenek; a hivatalnokok fizetése szintén le nem foglalható, mi által eleje vétetnek a hivatalnokok fizetésére üzött és legtöbbször uszortár rejtgető kölcsönügyleteknek, de személyi hitelük nem csorbultna. Ily értelmű törvény hozatalával egy pillanat alatt megszűnne az, hogy a szegény, megszorult ember a megélhetési mód elvesztésével azonnal a halálban legyen kénytelen menekülést keresni, mert van még otthona, hová fardt fejét lehajthatja.

A külföldön már törvény biztosítja az eladódott ember legszükségesebb ingóságát, minek következtében ritkábbak is a családirtások esetei, mint nálunk, hol a beteg ember alól még az ágy is elvehető.

Európai műveltségű vándikalunk magunknak, tehát cselekedjünk is úgy, mint a művelt európaiak; hozunk áldozatot a szegény, veszni induló javára, miáltal sem a kereskedelem, sem az ipar nem fog károsodni, az államnak azonban okvetlenül meg lesz az a haszna, hogy nagyobb lesz nyugodt és boldog polgárainak száma.

Természetes, hogy ily törvény hozatalánál a humanizmusra kell utalnunk. A vaskéz uralma százezrevel szüli a földönfutókat, miáltal a társadalom csak szegényebb és elzüllöttebb, de boldogabb nem lesz soha!

Hh.

Zálogba tett Magyarország. A frankfurti *Eisenbahn-Renten-Bank* jelentéséből az alábbi érdekes részeket emeljük ki. A bank birtokában volt magyar vasuti elsőbbségi kötelevények értéke a következő: *a bihari vasutaké* 2,098,200 frt. Ehhez megvett 599,400 frt *bihari* és 3,982,300 forint *debreczen-oháti* kötvényt. Ott van továbbá a *Maros-ludasi* 1,648,000, a *mátészalkai-nyiregyházi* 959,000, a *versckubini* 1,772,000, a *szilágysági* 1,647,000, a *héjasfalva-udvarhelyi* 615,000, a *csetnek-völgyi* 702,000, a *mátrai* 6,197,000, a *debreczen-füzes-abonyi* 3,982,000 frt értékben. A magyar alföld vizinálisain járva, azt hisszük, hogy magyar vasuton utazunk. Pedig dehogyan!

Munka, föld és pénz.

o **A vetés állása.** (A földmivelésügyi miniszterium jelentése.) Már a múlt hónapi jelentésből meg lehetett állapítani, hogy az ideai termés gyöngébb lesz a tavalyinál s a földmivelésügyi miniszterium újabb jelentéséből kitűnik, hogy csalódás éri a gazdákat, érzékeny veszteséget szenvednek valamennyi kalászos termésnél, de legnagyobb a buzánál, amelynek termése az eddigi kilátások szerint több mint két millió métermázsával lesz kevesebb a tavalyinál; tavaly 38'43 millió métermázsával volt. Hozzájárul ehhez, hogy a termés nemcsak mennyiségileg, de minőségileg sem felel meg a várakozásnak. A miniszterium jelentéséből közöljük a következőket:

Az Alföld nagyobb részében a learatott gabona színére és súlyára nézve nem kielégítő, ugy, hogy ma már, amidőn sokfelé a próbécseplek is folynak, mindinkább erősödik az a sajnos tudat, hogy ez ideai buza termés jelenképpen kisebb eredményt fog adni a múlt évinél. Csalódás éri az idén a gazdát minden kalászos termésnél, de mindannyi közt legérzékenyebb a veszteség az ország főtermésénél, a buzánál, amelyből a terméskilátások a legutóbbi becslés óta elmult tíz nap alatt is újból jelentékeny mértékben csökkentek. Az ország gabonatermése tehát országszerte jóval mögötte maradt annak, a mit a gazdák még pár hét előtt is remélhetni véltek; ugy, hogy mindenemű szalmás gabonából még csak a tūrhetőnél is gyöngébb termésünk van. Egészen hibátlan buza, rozs, árpa vagy zab az ország nagy részében és különösen az Alföld egy részében ritkaságszámba megy.

Az őszi és tavaszi buzával bevetett terület 5,877,378 kat. hold, amelyről ez idő szerint — tehát már az első próbácseplesek eredményei alapján — s a gazdasági tudósítók és a miniszterium szakközvegeinek adatai szerint mintegy 35—36 millió métermázsával, azaz kat. holdankint és országos átlagban körülbelül hat métermázsával buza termése remélhető. Az ideai buza termés, tehát szemben a múlt évivel, több mint két millió métermázsával igérkezik gyöngébbnek. A szalma terméshozama is csaknem mindenütt kevesebb a normálnál és néhol sokkal gyöngébb minőségű is. *Az ideai kisebb szalmatermés annál érzékenyebben érinti a gazdákat, mert a lakarmánytermés is általában gyöngébb sikerült.*

o Milyen lesz az ideai dohánytermés

A dohányok állásáról a gazdasági tudósítóknek a földmivelésügyi miniszteriumhoz beérkezett jelentései általában akként szólnak, hogy a dohány helyenkint jól fejlődött, többfelé azonban a szárazság következtében gyenge növesű. Kapálása és töltögetése még folyamatban van. A ország egyes részein, nevezetesen a Duna balpartján részben fel van töltve s a hol elég esőt kapott, jól fejlődik. A Duna jobbpartján lassan nő, nagyobbára még apró. A Duna-Tisza közén fejlődésére utóbb nagyon kedvezőtlen idő volt, helyenkint ugyan még tartja magát, de már soká nem bírja a szárazságot, fonnadni kezd. Másod- és néhol harmadízben kapálják. A Tisza jobbpartján sok helyen igen szépen fejlődött; egyes helyeken azonban nagyon ritka és alacsony növesű a nagy szárazság miatt. A Tisza balpartján a dohánypaiántak végre mindenütt beállottak. Kiltetésük nemely helyen, a szárazság miatt, csak öntözötés mellett sikerült. Helyenkint szépen, sőt itt-ott igen szépen fejlődnek; néhol azonban a szárazságot még most is sinylik és fejlődésükben visszamaradtak. Kapálásuk, töltögetésük folyik. A Tisza-Maros szögén visszamaradtak fejlődésükben. Töltögetik. Helyenkint a drótféreg és a földi hernyó károsítja. Az erdélyi vármegyékben másodsor kapálják, szépen fejlődött.

o Gazdasági gép- és baromfi-kiállítás

Pestmegye gazdasági egyesülete Kecskeméten, az iparkiallással egyidejűleg, augusztus 11—25-ig gazdasági gép- és baromfi-kiállítást — permetező gép- és baromfi-kiállítást rendez Bejelentési határidő július 20-dika. Térdj nincs, a kiállítás részét vehet minden hazai tenyésztő, gyáros vagy kereskedő. Jelentkezéseket ugy az egyesületi tkári hivatala, mint a kiállítás igazgatósága elfogad.

